

OCENA TYPU I BUDOWY

**Inwestycja
przynosi
wymierne
korzyści
dla stada!**

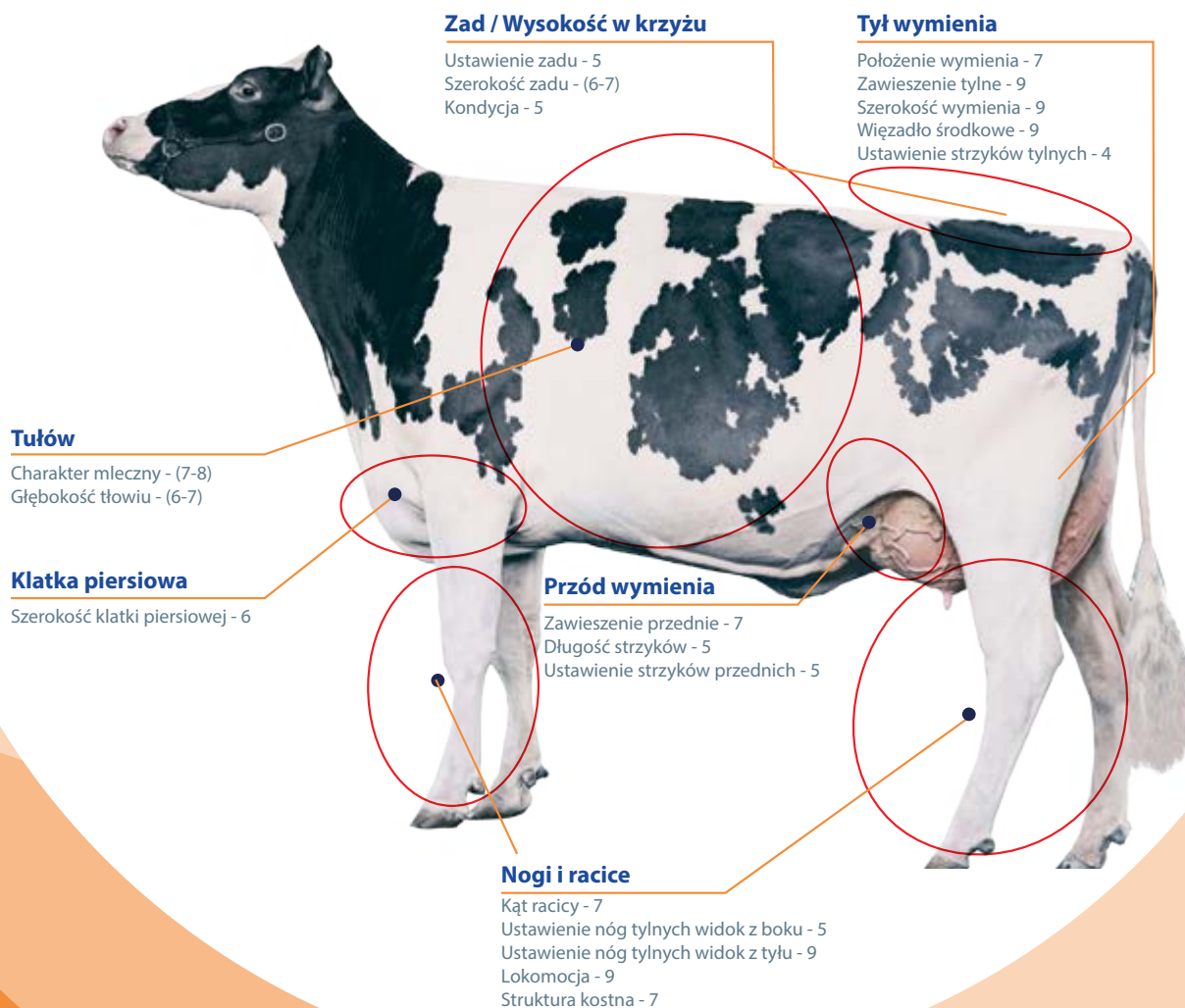
Pomaga:

- w zarządzaniu
- w doborze par rodzicielskich

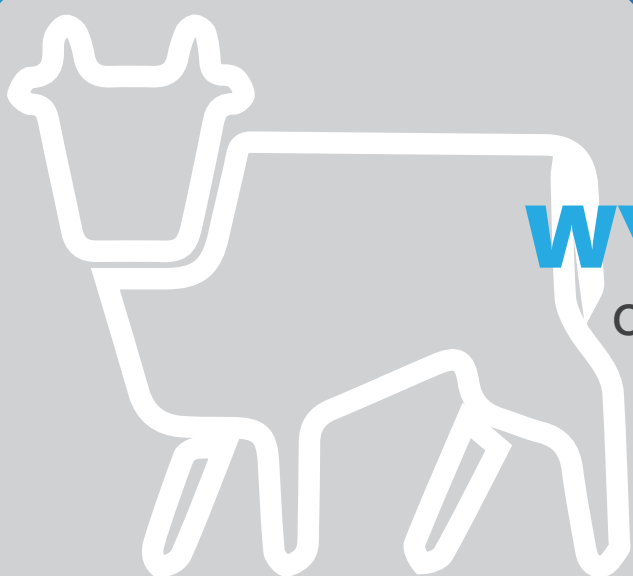
Podnosi:

- jakość
- wartość
- prestiż

LINIOWE CECHY POKROJU KROWY PRZYJĘTE ZA OPTYMALNE

**Hodowco, skontaktuj się z doradcą hodowlanym.
Możesz zmienić swoje stado,
skorzystaj z naszego doświadczenia.**

WYDZIAŁ OTiB

OCENA TYPU I BUDOWY
KRÓW MLECZNYCH

OCENA TYPU I BUDOWY KRÓW MLECZNYCH

Wydział Oceny Typu i Budowy Bydła Mlecznego PFHBiPM zajmuje się:

- wykonywaniem oceny typu i budowy krów pierwiastek,
- opracowaniem i modyfikacją metodyki /regulaminu/ oceny typu i budowy bydła ras mlecznych z uwzględnieniem systemu informatycznego,
- prowadzeniem specjalistycznych szkoleń,
- wykonywaniem oceny typu i budowy krów ras mlecznych na życzenie hodowcy lub innego podmiotu.

Podstawowym zadaniem wydziału jest prowadzenie fenotypowej oceny typu i budowy krów pierwiastek ras mlecznych. Zadanie to jest realizowane przez klasyfikatorów wchodzących w skład Wydziału Oceny Typu i Budowy.

Cechy pokrojowe wchodzi w skład grupy cech funkcjonalnych, które obok cech produkcyjnych uwzględnione są w krajowym i międzynarodowym systemie oceny wartości hodowlanej bydła. Podstawę szacowania wartości hodowlanej pod względem cech pokrojowych krów i buhajów-ojców stanowią fenotypowe oceny typu i budowy krów pierwiastek.

Wprowadzenie genomowej oceny wartości hodowlanej w naszym kraju w 2014 r. spowodowało, że obecnie nie ma już kategorii buhajów rasy holsztyńsko-fryzyjskiej określanych jako buhaje testowe. W ich miejsce pojawiły się młode buhaje z wartością hodowlaną oszacowaną na podstawie danych uzyskanych w drodze genotypowania. Praktyka oceny bydła w ostatnich latach wskazuje, że era genomiki w krajach o najlepiej rozwiniętej hodowli bydła mlecznego, tylko w niewielkim stopniu wpłynęła na wagę przywiązywaną do oceny pokroju. Udział podindeksów pokroju w tych krajach w ogólnych indeksach selekcyjnych waha się na ogół od 20 do 30%. W Polsce w indeksie PF, który jest głównym narzędziem w selekcji buhajów i krów od końca 2013 roku uwzględnia się podindeks pokrojowy z wagą 25 %. Objęcie cech pokroju oceną genomową, podobnie jak w przypadku innych cech, wymaga utrzymania populacji referencyjnej. Na jej podstawie tworzy się równania predykcji pozwalające na „przetłumaczenie” wyników genotypowania młodych zwierząt na przewidywaną ich wartość hodowlaną lub ich potomstwa. Stały dopływ do populacji referencyjnej buhajów z konwencjonalną oceną pokroju pozwala na utrzymanie reprezentatywności populacji referencyjnej i jej połączeń genetycznych z populacją masową.

Ocena cech pokroju pozostaje więc nadal ważnym narzędziem genetycznego doskonalenia bydła mlecznego, wspierającym przede wszystkim poprawę długowieczności i zdrowotności naszych krów.

W trakcie realizacji programu hodowlanego, wyniki oceny typu i budowy krów mlecznych wykorzystywane są na etapach:

- wyboru krów na matki buhajów,
- planowania kojarzeń i prowadzenia selekcji w stadach hodowlanych,
- oceny bydła na wystawach hodowlanych,

Ocena typu i budowy dostarcza również ważnego narzędzia przydatnego do zarządzania stadem, pomagającego hodowcom w uzyskaniu postępu hodowlanego. Umożliwia m.in. optymalizację doboru buhajów do kojarzeń w stadzie z uwzględnieniem wartości hodowlanych lub fenotypowych w zakresie omawianej grupy cech. Zgodnie z założeniami hodowlanymi system klasyfikacji pokrojowej ma na celu wybór i preferowanie krów łatwych w obsłudze, bardziej odpornych na urazy lub zachowania, bezproblemowych i tańszych w utrzymaniu.

Obecnie ocenę typu i budowy wykonuje się:

- u krów pierwiastek w okresie między 15 a 300 dniem po wycieleniu,
- u krów w dalszych laktacjach w czasie trwania laktacji od 15 dnia po wycieleniu.

Pełna ocena typu i budowy obejmuje ocenę liniową oraz ogólną.

Liniowe (szczegółowe) cechy pokroju stanowią podstawę nowoczesnego systemu klasyfikacji pokrojowej. Klasyfikacja liniowa opiera się na pomiarach (ocenach) indywidualnych cech pokroju. Skala ocen ma charakter liniowy, a oceny wahają się w przedziale od 1 do 9 pkt. przy czym wartości skrajne odpowiadają ekstremom biologicznym cech. W przypadku wysokości w krzyżu oraz obwodu klatki piersiowej wynik oceny podany jest w centymetrach. Na podstawie ocen liniowych oblicza się podindeks pokrojowy PI_POKR wchodzący w skład ogólnego indeksu selekcyjnego PF (Produkcja i Funkcjonalność).

System oceny w Polsce obejmuje obecnie ocenę następujących cech liniowych dla bydła w typie użytkowym mlecznym (rasy PHF-HO, PHF-RW, RP, JE):

1. Wysokość w krzyżu – WK (cm)
2. Głębokość tułowia – GT
3. Szerokość klatki piersiowej – SK
4. Ustawienie zadu – ZU
5. Szerokość zadu – ZS
6. Postawa nóg tylnych-widok z boku –NB
7. Kąt racicy – RA
8. Postawa nóg tylnych-widok z tyłu – NT
9. Struktura kostna – NS
10. Zawieszenie przednie wymienia – ZP
11. Zawieszenie tylne wymienia – ZT
12. Więzadło środkowe wymienia – WW
13. Położenie wymienia – PW
14. Szerokość wymienia – SW
15. Ustawienie strzyków przednich – SP
16. Długość strzyków – SD
17. Ustawienie strzyków tylnych – ST
18. Charakter mleczny – CM
19. Kondycja – KO
20. Lokomocja – LO
21. Umięśnienie przodu – UP (*tylko rasa RP*)
22. Umięśnienie zadu – UZ (*tylko rasa RP*)

W przypadku bydła w typie użytkowym mięsno-mlecznym oceniane są wszystkie cechy liniowe z wyjątkiem charakteru mlecznego, struktury kostnej oraz kondycji. Dodatkowo oceną objęte są cztery cechy uwzględniające specyfikę tych ras tj. obwód klatki piersiowej, grubość strzyków oraz umięśnienie przodu i zadu.

Ocena opisowa polegająca na ocenie partii funkcjonalnych krowy w zależności od typu użytkowego i rasy obejmuje obecnie następujące kategorie (w procentach podano udział każdej kategorii w ogólnej ocenie końcowej):

1. Typ użytkowy mleczny:

a. rasy mleczne z wyłączeniem rasy polskiej czerwonej

1. rama ciała	– 15%
2. siła mleczności	– 20%
3. nogi i racice	– 25%
4. wymię	– 40%

b. rasa polska czerwona

1. kaliber i pojemność	– 15%
2. typ i budowa	– 20%
3. nogi i racice	– 20%
4. wymię	– 45%

2. Typ użytkowy mięsno-mleczny:

1. kaliber	– 20%
2. typ i budowa	– 15%
3. nogi i racice	– 10%
4. wymię	– 30%
5. umięśnienie	– 25%

Ocena każdej kategorii jest wyrażona w skali od 50 do 97 pkt. Suma punktów poszczególnych kategorii pomnożonych przez poszczególne wagi stanowi ogólną ocenę końcową zwierzęcia. Przy punktacji obowiązuje zasada, że zwierzęciu o lepszej budowie odpowiada większa liczba punktów. Oceny ogólne są dla hodowcy informacjami, które może natychmiast wykorzystać do selekcji w stadzie. Na ocenę końcową mają wpływ również różnego rodzaju wady pokrojowe, których ewentualne występowanie należy uwzględnić.

W zależności od numeru laktacji w której przeprowadzona jest ocena typu i budowy, maksymalna punktacja za ocenę ogólną może wynosić:

- I laktacja – 89 pkt.
- II laktacja – 92 pkt.
- III laktacja – 95 pkt.
- IV i dalsze laktacje – 97 pkt.

W 2018 roku realizując zadanie z oceny typu i budowy klasyfikatorzy ocenili łącznie 40 367 szt. krów w tym 2 102 szt. krów w drugiej i dalszych laktacjach.

Liczbę pierwiastek ocenionych wg ras, województw, Regionów Oceny przedstawia tabela 1.

Tabela 1. OCENA TYPU I BUDOWY KRÓW MLECZNYCH DOKONANA PRZEZ KLASYFIKATORÓW W 2018 ROKU

Województwa Region Oceny	LICZBA OCENIONYCH KRÓW						OGÓŁEM
	PIERWIASTKI				Usługa na życzenie		
	Ojciec buhaj (G)* lub (T)*	Rówieśnice	Usługa (R+)*	Ogółem	II laktacja	III i dalsze laktacje	
RASA POLSKA HOLSZTYŃSKO - FRYZYJSKA odmiany CZARNO-BIAŁEJ (93,48 %)							
Lubelskie	494	951	37	1 482	–	–	1 482
Łódzkie	340	967	108	1 415	145	174	1 734
Małopolskie	102	231	–	333	–	–	333
Mazowieckie	744	1 941	41	2 726	6	3	2 735
Podkarpackie	105	178	–	283	–	–	283
Podlaskie	1 724	3 461	318	5 503	23	6	5 532
Świętokrzyskie	43	108	–	151	4	–	155
RO PARZNIĘW	3 552	7 837	504	11 893	178	183	12 254
Dolnośląskie	150	730	–	880	–	–	880
Lubuskie	113	526	–	639	–	–	639
Opolskie	125	1 243	–	1 368	23	20	1 411
Śląskie	79	655	–	734	–	–	734
Wielkopolskie	2 619	9 175	205	11 999	572	209	12 780
RO POZNAŃ	3 086	12 329	205	15 620	595	229	16 444
Kujawsko-Pomorskie	1 198	2 507	–	3 705	426	190	4 321
Pomorskie	514	1 318	64	1 896	9	6	1 911
Warmińsko-Mazurskie	383	954	50	1 387	1	2	1 390
Zachodniopomorskie	420	988	–	1 408	6	–	1 414
RO BYDGOSZCZ	2 515	5 767	114	8 396	442	198	9 036
P O L S K A	9 153	25 933	823	35 909	1 215	610	37 734
RASA POLSKA HOLSZTYŃSKO - FRYZYJSKA odmiany CZERWONO-BIAŁEJ (4,21%)							
Lubelskie	6	21	–	27	–	–	27
Łódzkie	12	22	–	34	1	–	35
Małopolskie	6	10	–	16	–	–	16
Mazowieckie	40	71	–	111	–	–	111
Podkarpackie	15	33	–	48	–	–	48
Podlaskie	46	119	–	165	–	–	165
Świętokrzyskie	3	5	–	8	–	–	8
RO PARZNIĘW	128	281	–	409	1	–	410
Dolnośląskie	35	129	–	164	–	–	164
Lubuskie	93	464	–	557	149	122	828
Opolskie	8	15	–	23	–	–	23
Śląskie	15	96	–	111	–	–	111
Wielkopolskie	8	126	–	134	–	–	134
RO POZNAŃ	151	704	–	855	149	122	1 126
Kujawsko-Pomorskie	13	43	–	56	1	1	58
Pomorskie	4	12	–	16	–	–	16
Warmińsko-Mazurskie	9	49	–	58	–	–	58

Województwa Region Oceny	LICZBA OCENIONYCH KRÓW						OGÓŁEM
	PIERWIĄTKI				Usługa na życzenie		
	Ojciec buhaj (G)* lub (T)*	Rówieśnice	Usługa (R+)*	Ogółem	II laktacja	III i dalsze laktacje	
Zachodniopomorskie	11	20	–	31	–	–	31
RO BYDGOSZCZ	37	124	–	161	1	1	163
P O L S K A	316	1109	–	1425	151	123	1699
RASA SIMENTALSKA (1,61%)							
Lubelskie	5	5	–	10	–	–	10
Małopolskie	7	2	–	9	–	–	9
Podkarpackie	87	528	–	615	–	–	615
RO PARZNIĘW	99	535	–	634	–	–	634
Kujawsko-Pomorskie	11	3	–	14	–	–	14
RO BYDGOSZCZ	11	3	–	14	–	–	14
P O L S K A	110	538	–	648	–	–	648
RASA POLSKA CZERWONA (0,63%)							
Małopolskie	–	239	–	239	1	2	242
Podkarpackie	–	3	–	3	–	–	3
Świętokrzyskie	–	9	–	9	–	–	9
RO PARZNIĘW	–	251	–	251	1	2	254
P O L S K A	–	251	–	251	1	2	254
RASA JERSEY (0,02%)							
Podlaskie	–	2	–	2	–	–	2
Świętokrzyskie	–	1	–	1	–	–	1
RO PARZNIĘW	–	3	–	3	–	–	3
Lubuskie	–	3	–	3	–	–	3
Wielkopolskie	–	1	–	1	–	–	1
RO POZNAŃ	–	4	–	4	–	–	4
Pomorskie	–	1	–	1	–	–	1
Zachodniopomorskie	–	1	–	1	–	–	1
RO BYDGOSZCZ	–	2	–	2	–	–	2
P O L S K A	–	9	–	9	–	–	9
RASA POLSKA CZERWONO - BIAŁA (0,04%)							
Małopolskie	–	17	–	17	–	–	17
RO PARZNIĘW	–	17	–	17	–	–	17
P O L S K A	–	17	–	17	–	–	17
RASA POLSKA CZARNO - BIAŁA (0,01%)							
Małopolskie	–	2	–	2	–	–	0
Podkarpackie	–	4	–	4	–	–	0
RO PARZNIĘW	–	6	–	6	–	–	6
P O L S K A	–	6	–	6	–	–	6
WSZYSTKIE RASY OGÓŁEM (100,00 %)							
P O L S K A	9 579	27 863	823	38 265	1 367	735	40 367

*G – krowa pierwiastka rasy PHF po buhaju ocenionym genomowo pochodzącym z krajowego programu oceny i selekcji buhajów

*T – krowa pierwiastka po buhaju testowym rasy simentalskiej

*R+ – krowy pierwiastki w ramach oceny rutynowej plus

Relacja ocenionych krów pierwiastek rówieśnic do pierwiastek po buhajach ocenionych genomowo (stosunek R/G+T) dla rasy PHF wyniosła 2,54.

Od początku 2018 roku PFHBiPM udostępniła dla hodowców usługę oceny typu i budowy krów pierwiastek „rutyna plus”. Ocena ta wykonywana jest w ściślejszej zależności do oceny rutynowej. Prowadzona jest w gospodarstwach, w których na dzień wykonania usługi znajdują się krowy pierwiastki, które podlegają rutynowej ocenie typu i budowy. Usługa zawiera komplet elementów oceny rutynowej i dotyczy wszystkich pozostałych krów pierwiastek, które są w stadzie i kwalifikują się do opisu pokroju, zgodnie z założeniami regulaminu oceny typu i budowy krów mlecznych obowiązującego w PFHBiPM. Usługa świadczona jest na podstawie zawartej stosownej umowy i jest usługą płatną przez hodowcę zgodnie z obowiązującym w danym okresie cennikiem usług obsługiwanych przez PFHBiPM. Z opłat wyłączone są pierwiastki „wytypowane” przez system SYMLEK do oceny rutynowej.

Tabela 2.

Krowy pierwiastki opisane w ramach usługi rutynowej plus (R+).

2018	MIESIĄC												OGÓŁEM
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Liczba pierwiastek	0	17	12	11	11	86	64	25	120	109	165	203	823
Liczba obór	0	2	3	2	3	6	7	2	2	11	11	10	59

Zalety prowadzenia oceny rutynowej plus (R+):

- większa liczba krów z indeksem własnym;
- pełniejsza informacja o własnym stadzie;
- dobór do kojarzeń w ramach umowy;
- większe prawdopodobieństwo na poprawę wartości hodowlanej oraz jakości następnego pokolenia;
- gwarancja oceny typu i budowy wszystkich krów w czasie trwania pierwszej laktacji;
- możliwość uzyskania kompletu raportów wynikowo-analitycznych z przeprowadzonej oceny pokroju w stadzie.

Raporty dotyczące oceny typu i budowy krów mlecznych:

RWotib 1

Raport ogólny, który przedstawia pełne dane z oceny poszczególnych krów, dla których został przeprowadzony opis w dniu wizyty w gospodarstwie. Dotyczy zarówno krów pierwiastek i krów starszych. Dodatkowo przedstawia analizę jakościową ocenionych krów ponieważ zwierzęta automatycznie zostają zakwalifikowane do odpowiedniej grupy wśród kategorii opisowej. Jest to jednocześnie doskonałe źródło informacji dla wszelkich programów doboru kojarzeń. Idealnie dopasowany do programu doborowego DoKo.

ZETO SOFTWARE
Data: 2019-02-14
RWotib-1

RAPORT Z OCENY TYPU I BUDOWY (typ użytkowy mleczny)

POLSKA FEDERACJA
HODOWCÓW BYDŁA
I PRODUCENTÓW MLEKA

Nr obory: XXXXXXXX
XXXXXXXX

Data oceny: 2019-02-13
Klasyfikator: SOLAREK MAREK

Liczba ocenianych krów: 3

Ocena ogólna wg interpretacji: 5-EX 4-ED 5-DB 5-DC 5-DS 3-SL 3-ND

Nr reg. Krowy	Nr ob. Nr lakt.	Data wyc.	BNK	GT	SK	ZP	ZS	WB	RA	NT	NS	ZP	ZT	WW	SW	ST	SP	SD	CM	KD	LO	PC	km	nr	wy	og	KR						
PL00	113	4	2018-12-20	136	8	7	7	9	5	3	5	7	4	7	0	4	7	9	9	9	9	3	4	82	89	80	82	HC					
PL00	49	3	2019-01-14	148	8	8	5	7	7	7	5	6	3	6	7	2	8	8	5	4	7	6	5	87	85	81	75	HC					
PL00	105	2	2019-01-14	152	8	6	5	6	5	6	5	4	6	6	4	3	6	7	9	5	6	3	87	84	80	77	HC						
PL00	120	2	2018-12-20	154	9	8	5	6	5	5	5	7	7	5	5	6	6	6	6	6	6	7	90	88	84	82	HC						
PL00	112	2	2018-12-20	158	7	9	6	9	5	7	5	5	6	7	5	6	7	8	7	8	7	7	7	7	7	7	7	4	80	88	83	88	HC
PL00	138	2	2018-12-24	152	8	8	5	8	5	6	7	8	6	7	7	6	8	8	8	4	4	5	8	87	87	85	83	HC					
PL00	129	2	2019-01-18	150	6	7	3	6	5	6	6	5	2	5	3	5	8	3	6	5	7	82	83	86	74	80	HC						
PL00	141	1	2018-12-24	153	5	6	5	4	7	4	6	6	7	7	5	6	9	5	6	6	6	86	82	81	82	82	HC						
PL00	107	1	2019-01-04	152	7	6	6	7	4	6	6	6	7	6	7	6	7	6	7	4	6	6	8	87	84	86	86	HC					

Wzrostowa (cm)	W	SK	ST	WY	OG
Składowe	11.11	0	0	0	0
Wzrost ogólny	8	0	0	0	4
Składowe	88.67	88.68	33.33	33.33	44
Składowe	0	0	0	0	0
Składowe	32.33	44.44	88.67	44.44	55.56

LEGENDA:

- EM - ciążność mleczna
- ST - ciążność mleczna
- NS - ciążność
- LO - ciążność
- WB - postawa nóg tylnych - widok z boku
- NT - postawa nóg tylnych - widok z tyłu
- WW - postawa nóg przednich
- SW - postawa nóg przednich - widok z boku
- ST - postawa nóg przednich - widok z tyłu
- SP - postawa nóg przednich - widok z tyłu
- SD - ciążność mleczna
- CM - ciążność mleczna
- KD - ciążność mleczna
- LO - ciążność mleczna
- PC - ciążność mleczna
- km - ciążność mleczna
- nr - ciążność mleczna
- wy - ciążność mleczna
- og - ciążność mleczna
- KR - ciążność mleczna

RWotib 2

Raport z procentową analizą cech liniowych w trzech zakresach. Dotyczy wyłącznie krów pierwiastek ocenianych podczas jednej wizyty. Pozwala oznaczyć cechy, które w największym negatywnym stopniu przekraczają wartości optymalne dla poszczególnych cech liniowych, na które powinna zostać zwrócona szczególna uwaga podczas tworzenia planu kojarzeń.

ZETO SOFTWARE
Data: 2019-02-14
RWotib-2

ROZKŁAD OCENY LINIOWEJ KRÓW W PRZEWIĄZKU LAKTACJI
(typ użytkowy mleczny)

POLSKA FEDERACJA
HODOWCÓW BYDŁA
I PRODUCENTÓW MLEKA

Nr obory: XXXXXXXX

Data oceny: 2019-02-13
Klasyfikator: SOLAREK MAREK

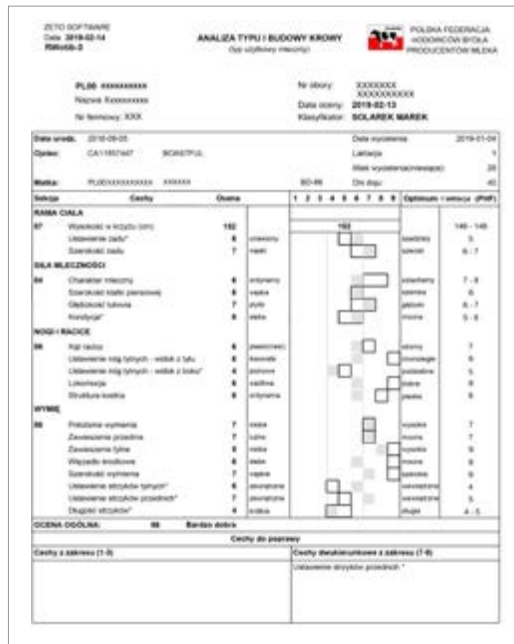
Liczba ocenianych krów: 3

Lp.	CECHA	OPTIMUM	Liczba procentowy w ocenie liniowej		
			1-3	4-6	7-9
1	Wysokość w kciżu (cm)	148-148		100	
2	Składowe karkowa	6.7	0	50	50
3	Składowe karkowa - przednie wymiary	6	0	100	0
4	Składowe karkowa - tylne wymiary	9	0	100	0
5	Składowe karkowa	6.7	0	50	50
6	Postawa nóg tylnych - widok z boku *	5	0	100	0
7	Kark ramiowy	7	0	100	0
8	Postawa nóg tylnych - widok z tyłu	6	0	50	50
9	Struktura kości	8	0	100	0
10	Zawieszenie przednie - wymiary	7	0	50	50
11	Zawieszenie tylne - wymiary	9	0	50	50
12	Wątroba - kształt	9	0	50	50
13	Postawa nóg przednich - wymiary	7	0	50	50
14	Składowe karkowa	8	0	50	50
15	Zawieszenie tylnych - wymiary	4	0	50	50
16	Zawieszenie tylnych - przednie wymiary	5	0	50	50
17	Składowe karkowa	4.5	0	100	0
18	Charakter mleczny	7.8	0	100	0
19	Konwergencja	5.6	0	100	0
20	Składowe karkowa	8	0	100	0

* - oceny dwukierunkowe

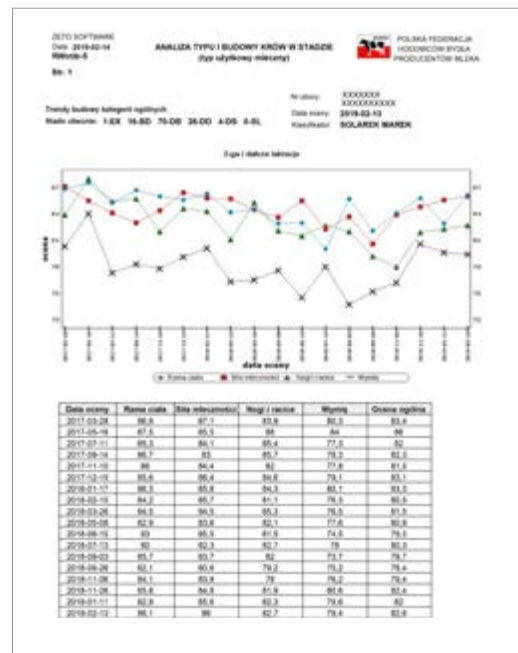
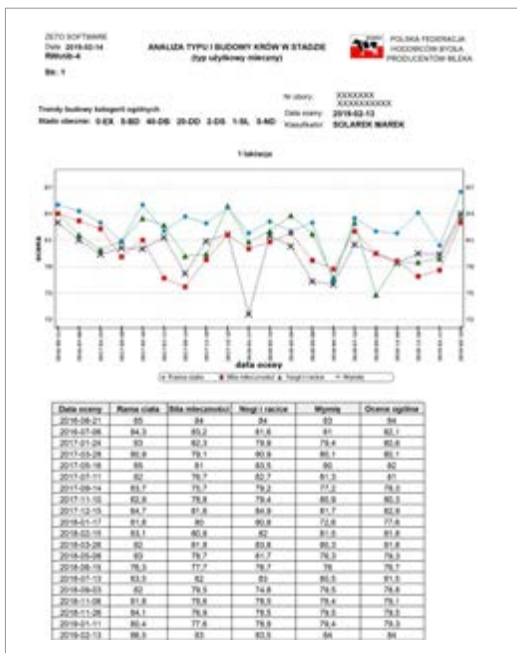
RWotib 3

Raport, w którym widzimy cechy krowy pierwiastki na tle cech w optymalnych dla niej wartościach. Cechy liniowe połączone są jednocześnie w grupy, które stanowią elementy cechy opisowej. Hodowca otrzymuje więc informację dla każdej krowy, którą może wykorzystać w swojej dalszej pracy hodowlanej. W raporcie dodatkowo wyszczególnione zostają niekorzystne cechy pokroju krowy, zarówno jedno jak i dwukierunkowe.

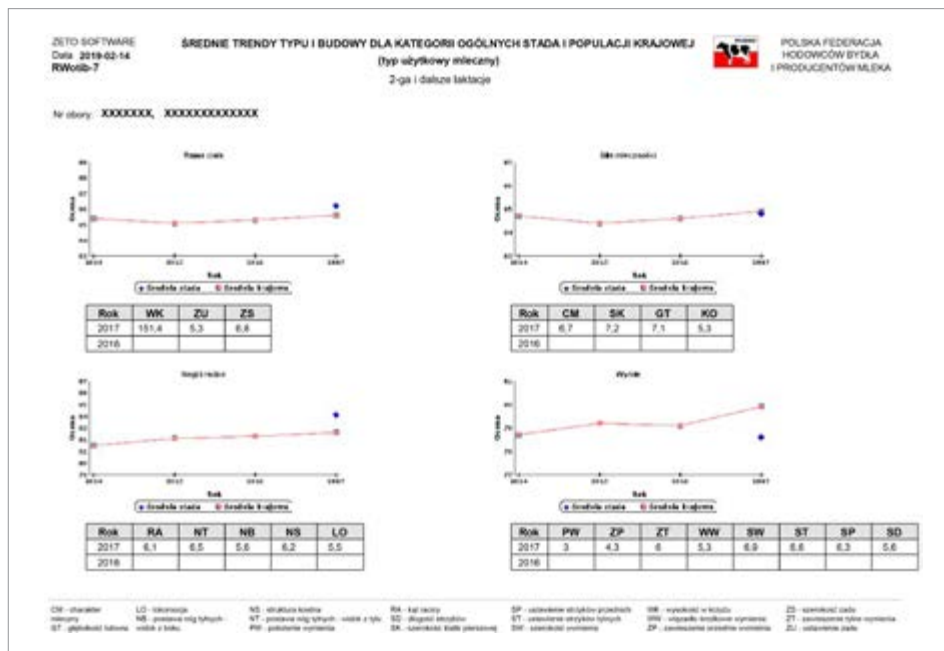
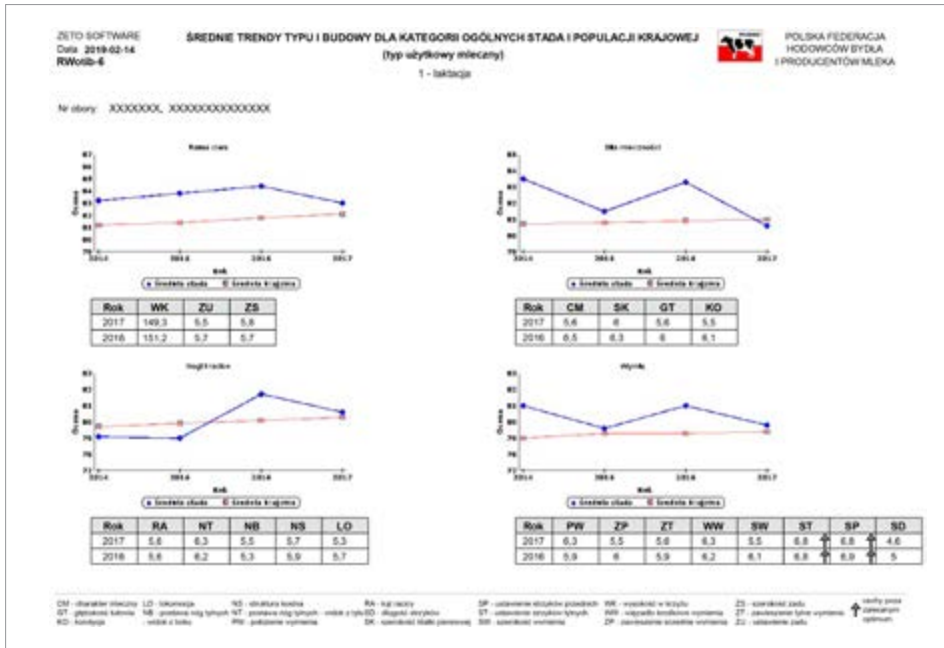
RWotib 4 i 5

Raporty, które wykorzystują wartości opisowe 4 kategorii ogólnych. Informacje zebrane podczas kolejnych wizyt w gospodarstwie obrazują takie same wykresy dla krów pierwiastek oraz dla krów w dalszych laktacjach. Hodowca otrzymuje sygnał o strukturze stada.

RWotib 6 i 7

Kolejne raporty zarówno dla krów pierwiastek i krów w dalszych laktacjach. Ponowny odczyt 4 kategorii ogólnych, które tym razem zostają uśrednione dla danego roku i odniesione do danych populacji krajowej w tym okresie. Hodowca otrzymuje wskazówkę, które cechy liniowe pozytywnie lub negatywnie wpłynęły na wartości cech opisowych.

Procentowy rozkład oceny ogólnej uwzględniający interpretację oceny pierwiastek ocenionych w 2018 roku, przedstawiają tabele: 3, 4 i 5. Krowy w I laktacji są oceniane w zakresie od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej.

Tabela 3.

Zestawienie ocen ogólnych pierwiastek rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej (PHF) według interpretacji oceny (% udział).

Interpretacja oceny					
Niedostateczna (ND)	Słaba (SL)	Dostateczna (DS)	Dość dobra (DD)	Dobra (DB)	Bardzo dobra (BD)
<0,1	0,4	2,6	23,3	70,8	2,9

Tabela 4.

Zestawienie ocen ogólnych pierwiastek rasy simentaliskiej według interpretacji oceny (% udział).

Interpretacja oceny					
Niedostateczna (ND)	Słaba (SL)	Dostateczna (DS)	Dość dobra (DD)	Dobra (DB)	Bardzo dobra (BD)
0	0,1	2,7	29,2	65,6	2,4

Tabela 5.

Zestawienie ocen ogólnych pierwiastek rasy polskiej czerwonej według interpretacji oceny (% udział).

Interpretacja oceny					
Niedostateczna (ND)	Słaba (SL)	Dostateczna (DS)	Dość dobra (DD)	Dobra (DB)	Bardzo dobra (BD)
0,0	5,2	17,9	37,8	38,7	0,4

Średnie wartości oceny za poszczególne kategorie oceny ogólnej oraz wysokości w krzyżu dla ras polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej, simentaliskiej oraz polskiej czerwonej przedstawione są w tabelach 6, 7 i 8.

Tabela 6.

Średnie oceny pierwiastek rasy PHF za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny					
	Wysokość w krzyżu (cm)	Rama ciała	Siła mleczności	Nogi i racice	Wymię	Ogólna
PHF-HO						
2015	146,0	81,5	80,8	79,9	79,3	80,1
2016	146,4	81,8	81,0	80,1	79,3	80,2
2017	146,8	82,1	81,0	80,3	79,5	80,4
2018	147,5	82,6	81,4	80,6	79,8	80,7
PHF-RW						
2015	144,5	80,4	80,0	79,6	78,8	79,5
2016	145,1	81,2	80,2	79,8	78,9	79,8
2017	145,5	81,2	80,0	80,1	78,8	79,7
2018	146,5	81,8	80,3	80,3	79,2	80,1

Tabela 7.

Średnie oceny pierwiastek rasy simentaliskiej za poszczególne kategorie oceny ogólnej.

Rok	Kategoria oceny						
	Wysokość w krzyżu(cm)	Kaliber	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Umięśnienie	Ogólna
2015	141,5	81,2	80,8	79,3	79,9	78,9	80,0
2016	141,7	81,5	81,0	79,3	79,8	79,2	80,2
2017	142,1	81,3	80,9	79,4	80,2	79,6	80,3
2018	142,0	81,6	81,1	79,3	79,8	79,6	80,3

Tabela 8.**Średnie oceny pierwiastek rasy polskiej czerwonej za poszczególne kategorie oceny ogólnej.**

Rok	Kategoria oceny					
	Wysokość w krzyżu(cm)	Kaliber	Typ i budowa	Nogi i racice	Wymię	Ogólna
2015	133,4	79,4	79,2	80,8	77,6	78,8
2016	133,2	79,2	79,0	80,5	77,4	78,6
2017	133,6	79,4	78,9	80,8	77,4	78,7
2018	133,0	78,5	77,9	80,3	75,7	77,5

Lokomocja jest cechą, która nabiera coraz większego znaczenia ze względu na tendencję wzrostową zmian systemu utrzymania zwierząt z uwięziowego na wolnostanowiskowy. Obecnie lokomocja jest cechą opcjonalną, ocenianą w stadach umożliwiających jej ocenę. Procentowy udział krów u których oceniono lokomocję w 2018 roku wynosi odpowiednio: dla rasy PHF-HO – 52%, dla rasy PHF-RW – 45%, dla rasy simentalskiej – 46% oraz dla rasy polskiej czerwonej – 47%.

Najwyżej ocenione krowy wg oceny ogólnej przedstawia tabela 9.

Tabela 9.**Najwyżej ocenione krowy pod względem typu i budowy w 2018 roku.**

Nr rejestracyjny	Nazwa	Nr lakt.	Klasa	Pkt.	Nazwa ojca	Rasa	Hodowca/Właściciel	Woj.
PL005291542208	GORĄCA 7	5	EX	92	D SHOUT	HO	GR ŁUKASZ MAJKOWSKI	MZ
PL005378231711	SAHARA	3	EX	92	GERDD	HO	SKOPNIK TERESA	PD
PL005259658729	REGINA	3	EX	91	APPLE	RW	OHZ "GŁOGÓWEK" SP. Z O.O.	OP
PL005260917945	LORETA OSA 3	3	EX	91	GOLDEN-DREAMS	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005300876348	BYSTRA	3	EX	91	EUKAL	RP	KRAUS MARIAN	MA
PL005314910502	VEELA 272	3	EX	91	MASCALESE	HO	ŻOCHOWSKI STANISŁAW	PD
PL005318409095	LIGAWA 11	3	EX	91	GOLDSUN	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005351006213	FRAUKJE	3	EX	91	MASSEY	HO	FORTUNE SP. Z O.O.	PM
PL005351007371	FAWORYTA	2	EX	91	MIZZOU	HO	FORTUNE SP. Z O.O.	PM
PL005369253579	MAGGIE1	2	EX	91	WINDBROOK	HO	PR-H "GAŁOPOL" SP. Z O.O.	WP
PL005221454731	DANKO AKTYWNA	2	EX	90	TRUMP	HO	"DANKO" HR SP. Z O.O.	WP
PL005221456063	DANKO STOKROTKA	2	EX	90	DASHAWN	HO	"DANKO" HR SP. Z O.O.	WP
PL005234619028	MALINA 69	5	EX	90	STEADY	HO	GR KOCIĘBA TOMASZ	LD
PL005239715992	D-OPALA 33	2	EX	90	MOGUL	HO	SK DOBRZYNIĘWO SP. Z O.O.	WP
PL005244212387	VEELA 345	2	EX	90	MOGUL	HO	ŻOCHOWSKI STANISŁAW	PD
PL005260916962	PASJA 17	3	EX	90	MASCALESE	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005260918041	LOWENA 2	3	EX	90	MASCALESE	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005271209794	DORTE	2	EX	90	BOOKEM	HO	GR-H ŻYDOWO SP. Z O.O.	WP
PL005280403657	HAWCIARKA	3	EX	90	WATCH OUT	HO	"DANKO" HR SP. Z O.O.	WP
PL005280404753	DANKO MELA	3	EX	90	ALTARAZOR	HO	"DANKO" HR SP. Z O.O.	WP
PL005283373308	JANET 120	4	EX	90	SUMMI	HO	OHZ DĘBOŁĘKA SP. Z O.O.	LD
PL005296148368	ASTRA 117	4	EX	90	SLEEMAN	HO	GRH GLONEK MICHAŁ	LD

Nr rejestracyjny	Nazwa	Nr lakt.	Klasa	Pkt.	Nazwa ojca	Rasa	Hodowca/Właściciel	Woj.
PL005303956610	AZJA	2	EX	90	NANO	HO	SKOPNIK TERESA	PD
PL005305456842	VELLA 322	2	EX	90	BOOKEM	HO	ŻOCHOWSKI STANISŁAW	PD
PL005305457689	LIZZIE 118	2	EX	90	MOGUL	HO	ŻOCHOWSKI STANISŁAW	PD
PL005306419037	LINA OSA 2	3	EX	90	MASCALESE	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005318407169	LINA 44	3	EX	90	ALTAIOTA	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005322748555	MARTA	2	EX	90	TORKAN	HO	PIETRUSZYŃSKI ADAM	WM
PL005358752458	ROKSANZ 1	2	EX	90	POPPEL	HO	TYMIŃSKI ANDRZEJ	PD
PL005363980716	VEELA 318	2	EX	90	ARTES	HO	ŻOCHOWSKI STANISŁAW	PD
PL005370245112	SYLWIA 59	3	EX	90	MASCALESE	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP

Tabela 10.

Krowy pierwiastki najwyżej ocenione pod względem typu i budowy w 2018 roku.

Nr rejestracyjny	Nazwa	Nr lakt.	Klasa	Pkt.	Nazwa ojca	Rasa	Hodowca/Właściciel	Woj.
PL005361056550	BERETKA	1	BD	88	ILEX	RP	SOLARCZYK EDWARD	MA
PL005397494968	MURDA XX	1	BD	88	BOSTON	HO	ŁONIEWSKI WITOLD	WM
PL005272964517	LITERA 38	1	BD	87	SILVER	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005299207802	DIOMENA 34	1	BD	87	MOGUL	HO	SK DOBRZYŃSKO SP. Z O.O.	WP
PL005322315177	DABINA 36	1	BD	87	SILVER	HO	SK DOBRZYŃSKO SP. Z O.O.	WP
PL005322315788	SABRINA 18	1	BD	87	ATWOOD	HO	SK DOBRZYŃSKO SP. Z O.O.	WP
PL005324752635	MELATONINA	1	BD	87	COMMANDER	HO	GR "KOMOROWO" SP. Z O.O.	KP
PL005331248756	ALGA	1	BD	87	GAFFA	HO	SADOWSKI MIECZYŚLAW	KP
PL005333569149	LITERA OSA 22	1	BD	87	DOORSOPEN	HO	OHZ OSIĘCINY SP. Z O.O.	KP
PL005336358696	NIJGJE 367-2	1	BD	87	MONTEREY	HO	FORTUNE SP. Z O.O.	PM
PL005351794684	ISKRA	1	BD	87	DEFENDER	HO	HZZ "ŻOŁĘDNICA" SP. Z O.O.	WP
PL005361292408	STRASZNA 7	1	BD	87	FACEBOOK	HO	OHZ KAMIENIEC ZĄBK. SP. Z O.O.	DS.
PL005361293504	BRECHTJE 111	1	BD	87	FACEBOOK	HO	OHZ KAMIENIEC ZĄBK. SP. Z O.O.	DS.
PL005361294518	RABATA 73	1	BD	87	MANIFOLD	HO	OHZ KAMIENIEC ZĄBK. SP. Z O.O.	DS.
PL005363296275	REGATA 7	1	BD	87	FERGUS	HO	BOBER RYSZARD	KP
PL005369025428	R.HILTJE	1	BD	87	SUPERSTYLE	HO	OHZ LUBIANA SP. Z O.O.	ZP
PL005372576511	FLORA 8	1	BD	87	LOCKERLEY	HO	ZDIZ-PIB KOŁBACZ SP. Z O.O.	ZP
PL005372576870	AZONKA 88	1	BD	87	KLOSE	HO	ZDIZ-PIB KOŁBACZ SP. Z O.O.	ZP
PL005384527396	BOHMA	1	BD	87	GERWYN	HO	OHZ LUBIANA SP. Z O.O.	ZP
PL005404513002	LADY BRADS 16	1	BD	87	SUDAN	HO	GR KULIKOWSKI ADAM	LU
PL005404531426	PUŁAWA 25	1	BD	87	GIBSONS	HO	GR SZURIK ARTUR	KP
PL005409799029	WRONA 13	1	BD	87	EBRO	HO	K & B & A LTD SP. Z O.O.	ZP
PL005410012834	TARA 31	1	BD	87	DUBLETON	HO	SK NOWIELICE SP. Z O.O.	ZP

Legenda nazw województw:

DS	DOLNOŚLĄSKIE	PD	PODLASKIE
KP	KUJAWSKO-POMORSKIE	PK	PODKARPACKIE
LB	LUBUSKIE	PM	POMORSKIE
LD	ŁÓDZKIE	SK	ŚWIĘTOKRZYSKIE
LU	LUBELSKIE	SL	ŚLĄSKIE
MA	MAŁOPOLSKIE	WM	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
MZ	MAZOWIECKIE	WP	WIELKOPOLSKIE
OP	OPOLSKIE	ZP	ZACHODNIOPOMORSKIE

W 2018 roku w ramach zadań Wydziału OTiB zostało przeprowadzone specjalistyczne szkolenie hodowców w zakresie sędziowania na wystawach bydła mlecznego. Dwuetapowy kurs pozwolił wyłonić grono osób rekomendowanych przez PFHBiPM do udziału w pracach komisji sędziowskich w charakterze sędziego głównego.

Rekomendowani zostali hodowcy z województw:

- dolnośląskiego – 1 osoba;
- kujawsko-pomorskiego – 1 osoba;
- łódzkiego – 1 osoba;
- opolskiego – 1 osoba;
- podlaskiego – 1 osoba;
- wielkopolskiego – 2 osoby;
- śląskiego – 1 osoba.

Pełniący obowiązki sędziego głównego francuski juror Anthony Le Trionnaire na X Ogólnopolskiej Wystawie Bydła Hodowlanego w Szepietowie uhonorował tytułem superczempiona w kategorii krów rasy PHF krowę MAGGIE 1 będącą własnością PR-H „Gałopol” Sp. z o.o.

**MAGGIE 1 PL005369253579 Ex – 91/2 laktacja, Superzempion Polski 2018
w kat. krów rasy PHF ojciec WINDBROOK, hodowca PH-R GAŁOPOL sp. z o.o.**